

18. Богуш, А. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах [Текст] / А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Котик. – К.: Слово, 2006. – 302 с.
19. Селевко, Г. К. Современные образовательные технологии [Текст]: учеб. пос. / Г. К. Селевко. – М.: Нар. образование, 1998. – 256 с.
20. Дичківська, І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст]: навч. пос. / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
21. Краевский, В. В. Проблемы научного обоснования обучения: методологический анализ [Текст] / В. В. Краевский. – М.: Педагогика, 1977. – 264 с.
22. Ліннік, О. О. Сучасні інтерактивні технології методичної праці з педагогічними кадрами [Текст] / О. О. Ліннік, А. В. Сазонова // Вихователь-методист дошк. закл. – 2009. – № 8. – С. 21–28.
23. Гавриш, Н. В. Розвиток мовленнєво-творчої діяльності в дошкільному дитинстві [Текст]: дис. ... д-ра пед. наук / Н. В. Гавриш. – К., 2002. – 438 с.
24. Крупник, Е. Н. Психологическое воздействие искусства [Текст] / Е. Н. Крупник. – М.: Ин-т психологии РАН, 1999. – 240 с.
25. Данилюк, А. Я. Теория интеграции образования [Текст] / А. Я. Данилюк. – Ростов-на-Дону: Изд-во Рост. пед. ун-та, 2000. – 440 с.
26. Прокоф'єва, М. Ю. Інтеграція педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів і вчителів початкових класів [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук / М. Ю. Прокоф'єва. – Одеса, 2008. – 320 с.
27. Комарова, Т. С. Интеграция в системе воспитательно-образовательной работы детского сада [Текст] / Т. С. Комарова, М. Б. Зацепина. – М.: МОЗАИКА-СИНТЕЗ, 2010. – 144 с.
28. Черданцева, А. П. Интегрированное обучение дошкольников: философский и психолого-педагогический аспект [Текст]: мат. междунар. заоч. науч. конф. / А. П. Черданцева // Проблемы и перспективы развития образования. – Пермь: Меркурий, 2011. – Т. 1. – С. 90–92.
29. Чумичева, Р. М. Управление дошкольным образованием [Текст] / Р. М. Чумичева, М. А. Платохина. – М.: Академия, 2011. – 400 с.
30. Комар, О. А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивної технології [Текст]: дис. ... д-ра пед. наук / О. А. Комар. – Умань, 2011. – 512 с.
31. Гершунский, Б. С. Менталитет и образование в системе ценностей и приоритетов XXI века [Текст] / Б. С. Гершунский. – М.: Ин-т практ. психологии, 1996. – 432 с.
32. Щербань, П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах [Текст]: навч. пос. / П. М. Щербань. – К.: Вища шк., 2004. – 207 с.
33. Бахтин, М. М. Эстетика словесного творчества [Текст] / М. М. Бахтин. – М.: Искусство, 1986. – 445 с.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Невмержицька О. В.
Дата надходження рукопису 03.05.2017*

Батьо Марія Зіновіївна, кафедра дошкільної та початкової освіти, Луганський Національний університет ім. Т. Шевченка, вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, Україна, 91011
E-mail: koljarova_m@ukr.net

УДК 378:004.77

DOI: 10.15587/2519-4984.2017.109242

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ТА НЕОБХІДНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

© Є. С. Процько

У наш час спілкування на великих відстанях стало можливо завдяки глобальній мережі Інтернет. Тотальна інформатизація суспільства призводить до широкої популяризації соціальних мереж. Саме тому сучасному вчителю нагально потрібно переглянути свої методи та засоби навчання. У дослідженні звертається увага на можливості використання медіа простору та соціальних мереж, як його складової, під час навчальної діяльності зі студентською молоддю

Ключові слова: медіа освіта, соціальна мережа, студентство, інформаційно-комунікаційні технології, навчальний процес

1. Вступ

Зміни в різних сферах сучасного життя тісно пов'язані з розвитком інформаційних технологій. З розповсюдженням глобальної Інтернет мережі виникає різке зростання ролі знань, що в свою чергу, приз-

водить до потреби освічених кадрів та якісної освіти.

Сьогодні вже неможливо уявити людину, яка б не користувалася Інтернет мережею хоча б один раз на день. Молодь годинами проводить за комп'ютерами, планшетами, телефонами у пошуках інформа-

ції різного характеру: освітнього, наукового, розважального тощо. Найбільше часу студентство приділяє соціальним мережам. Саме тому, щоб залишатися актуальним, сучасним та привабливим джерелом якісних освітніх знань, вчитель нового покоління мусить йти в ногу з часом і залучати до прийомів навчання сучасні інформаційно-комунікаційні технології.

Використання Інтернет засобів навчання в цілому, та соціальних мереж зокрема, для залучення більшої аудиторії для навчання дає можливість створити широкий ілюстративний та інформативний матеріал, представлений в різному вигляді: текст, графіка, анімація, відео тощо. Різноманітні комп'ютерні програми, які студенти можуть знайти як в Інтернеті, так і соціальних мережах, активізують усі види діяльності людини: розумову, мовну, фізичну, що покращує та прискорює процес засвоєння матеріалу.

2. Літературний огляд

Питанням використання засобів медіа освіти в навчальному процесі займаються багато сучасних закордонних та вітчизняних науковців. Так, американські вчені вивчають становлення соціальних мереж, розглядають основні положення та принципи їхнього використання [1]. Акцентом застосування соціальних мереж в освітньому процесі займаються й вітчизняні освітяни: розглядаються соціальні мережі як засіб організації навчального процесу [2], звертаються погляди на використання соціальних сервісів у процесі навчання у вищій школі [3] та ін. Приділяється також увага й психолого-педагогічним особливостям використання соціальних сервісів у навчанні, досліджується медіа освіту та її зв'язок із навчальним процесом [4].

Українські вчені також багато уваги надають вивченню феномену соціальних мереж та їх освітньої приналежності. Варто відзначити роботи, спрямовані на визначення ролі віртуальних мереж у формуванні інформаційно-комунікаційної компетентності учнів [5], на детальне дослідження інтеграції мережевих засобів навчання в освітній процес [6].

Сучасна освіта за свою мету покладає використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення освітніх цілей. Неможливо уявити сучасного студента без роботи із Інтернет-ресурсами та соціальних мереж. Таким чином, виникає тлумачення соціального мережевого сервісу як віртуального майданчику, що пов'язує людей в мережеві спільноти за допомогою програмного забезпечення, комп'ютерів, об'єднаних в мережу Інтернет [7, 8]. Саме тому виникає питання, як найкраще пристосувати соціальні мережі до освітнього процесу у вищих навчальних закладах.

З огляду на літературний огляд та нагальність зміни методичних прийомів та засобів навчання у вищій школі, виявлено, що проблема використання соціальних мереж у роботі із студентською молоддю у вищих закладах освіти мало вивчена.

3. Мета та задачі дослідження

Мета дослідження полягає в аналізі та виявленні можливостей використання соціальних мереж в

освіті, визначенні переваг, недоліків, перспектив використання соціальних мереж в освітньому процесі вищих навчальних закладів.

Для досягнення мети поставлені наступні задачі:

- визначити суть понять «медіа освіта», «соціальна мережа»;
- вивчивши передовий досвід провідних вітчизняних та закордонних науковців, виокремити закономірності та особливості використання соціальних мереж в освітньому процесі вищих навчальних закладів;
- обґрунтувати нагальність використання соціальних сервісів у роботі із молоддю.

4. Удосконалення освітнього процесу у вищих навчальних закладах засобами медіа освіти

Для того, щоб чітко визначити особливості використання соціальних серверів в освітньому процесі необхідно звернутися до поняття «медіа освіта», невід'ємною складовою яких у тому числі є соціальна мережа.

Медіа освіта як окрема галузь науки з'явилася відносно недавно, будучи розробленою ЮНЕСКО та провідними вченими і публіцистами [9]. У 1973 р. було вперше зроблено спробу з'ясувати зміст, форми і методи «навчання засобами масової комунікації» для впровадження новітніх методів у вищі та середні заклади освіти, запропонованими Міжнародною радою з питань кіно і телебачення. Тоді ж було вперше використано термін «медіа-освіта».

Чітко окреслити це поняття намагалися багато зарубіжних та вітчизняних вчених. Наведемо окремі визначення:

- медіа-освіта – «напрямок у педагогіці, представники якого виступають за вивчення школярами закономірностей масової комунікації (преси, телебачення, радіо, кіно тощо)» [10];
- медіа-освіта – «освіта, метою якої є підготовка людини до вибору медіа-засобів та їх використання» [11, 12];
- «медіа-освіта спрямована на формування інформаційної культури людини, яка визначає рівень розвитку особистості в аспекті розгляду її здатності розуміти, аналізувати й оцінювати медіа-текст, займатися медіа-творенням, засвоювати нові знання за допомогою медіа тощо» [1].

У дослідженні схиляємося до означення поняття «медіа освіта» як окремої галузі освіти, спрямованої на формування культури спілкування та поведінки людини, використовуючи засоби масової інформації, розвиток творчих навичок, критичного мислення, здібностей аналізувати й оцінювати медіа-тексти, навчатися за допомогою засобів інформаційно-комунікативних технологій.

Соціальні мережі є невід'ємною, якщо не головною, складовою медіа освіти, оскільки сьогодні неможливо знайти людину, яка б не використовувала мережеві соціальні сервери. На початку появи соціальних мереж, їх використовували лише для спілкування та розваг, але зараз ситуація кардинально змінилась. Все частіше і частіше вони стають повноцінним інструментом активізації для різних сфер дія-

льності людини: бізнесу, освіти, розвитку особистих якостей. Причина цього полягає в наявності цільової аудиторії, зацікавленою в досягненні вузької конкретної мети (бізнесу, навчання, розваг тощо) та можливістю безпосередньо спілкуватися із реальними людьми. Саме тому виникнення, розвиток та функціонування соціальних мереж стає сучасним напрямком наукових досліджень.

Беручи до уваги вищезазначену ілюстрацію необхідності використання соціальних сервісів у повсякденному житті та навчанні, варто звернути увагу та той факт, що за допомогою Інтернет ресурсів користувачі мереж не лише обмінюються файлами, інформацією у глобальному масштабі, а й стають членами нового суспільства – мережевого, оскільки отримують можливість створювати соціальні спільноти за різними інтересами: навчальними, професійними тощо [13].

Сьогодні соціальні мережі тісно пов'язані із засобами масової комунікації. Останні традиційно накопичують, потім сортують і розповсюджують інформацію. На думку Лешенко А. М. соціальні ж мережі містять безліч цих центрів накопичення та поширення різної інформації, що визначає не лише їхню глобальність, а й безконтрольність [14]. Ці характеристики є безумовно рушійними силами сучасного комунікативного суспільства.

У цьому аспекті необхідно підкреслити неозначеність та широкоформатність самого поняття «соціальна мережа». Основне широке тлумачення полягає у визначенні його як цілісної структури, яка складається з вузлових елементів і зав'язків між ними – соціальної павутини. Але з появою широкої мережі соціальних сервісів виникло вужче роз'яснення як «веб-сервісу, що забезпечує можливість комунікації великих груп людей та їхнє об'єднання у віртуальні спільноти за інтересами» [15]. У цьому ж ключі варто окреслити й їхню особливість – здатність наповнення змісту самими користувачами та вести ділову, політичну чи освітню діяльність.

Наявність різних видів соціальних мереж – публічних (з відкритим доступом) або закритих (лише для співробітників окремої організації або студентів окремого навчального закладу, факультету, групи) – сприяє покращення освітньої функції, студенти можуть не лише обмінюватися інформацією, а виконувати завдання викладача із конкретного предмету.

Іншою особливістю використання соціальних мереж в освітньому процесі є соціабельність – почуття невимушеності під час комунікативної діяльності, в основі якої знаходиться почуття довіри, можливість задати питання анонімно. Звернімося до визначення поняття провідними науковцями. Так, визначено соціабельність як «можливість суб'єкта підтримувати певне число контактів, а деяка сумарна сумісність з тими суб'єктами, з якими встановлені контакти, показує оптимальність використання цих контактів – обмін інформацією та ресурсами, або конфронтацію» [16, 14].

Звертаємо увагу на той факт, що у часи глобальних технологічних, комунікаційних та комп'ютерних технологій, вищі заклади освіти мають направити свій навчальний потенціал не лише на отримання

студентами певного чіткого набору знань, умінь і практичних навичок, а й сприяти всебічному їх розвитку, забезпечити конкурентоспроможність на ринку праці. Все це неможливо без залучення до освітнього процесу новітніх засобів навчання, тому таким актуальним є використання технічних засобів навчання, Інтернету та соціальних мереж. Це надає студенту можливість отримувати первинну інформацію, під час виконання самостійних завдань перебувати в режимі постійної консультації з різними джерелами інформації. У ролі консультантів можуть виступати, як викладачі, так і найкращі студенти, що збільшує відсоток довіри, невимушеності у спілкуванні. До того ж, надання бонусів студентам-експертам буде стимулювати їх до глибшого вивчення матеріалу, закріплення знань та його розповсюдження серед однокурсників [6].

Статистичними дослідженнями якості освіти при використанні соціальних мереж займалася низка зарубіжних та вітчизняних науковців та статистичних центрів. Варто підкреслити нещодавнє дослідження американських науковців з університету Іллінойсу, яке доводить, що соціальні мережі відіграють значну роль в адаптації студентів першого курсу навчання, адже вони допомагають відчувати причетність до університетського життя [9]. Інше дослідження американських статистів доводить, що студенти-першокурсники заочної форми навчання, які активно використовують інформаційно-комунікаційні технології та соціальні мережі, більш успішні в навчанні, ніж їхні колеги очної форми [17].

Всесвітньо відомий сайт статистичних досліджень підкреслює, що до 2019 р. кількість користувачів соціальних сайтів зросте до 2,77 мільярдів чоловік, в порівнянні із 2,46 мільярдів у 2017 р. За даними цього ж сайту в 2017 р. 71 % всіх світових користувачів Інтернету зареєстровані хоча б в одній соціальній мережі. Звісно, країною-лідером серед користувачів є США. Так, за статистичними даними другої половини 2016 р. щотижня американці проводять 215 хвилин у соціальних мережах за допомогою смартфона, 61 хвилину – за допомогою комп'ютера та 47 хвилин – планшета [11].

Однією з найпоширеніших та найбільш відвідуваних соціальних мереж світу з щомісячними 1,8 мільярдів активними користувачами визнано Facebook, яку вважають ще й найбільш популярним інструментом навчання за кордоном. Сьогодні зареєстровано велику кількість аккаунтів університетів не лише Європи, а й світу, де викладачі та студенти разом створюють освітній контент для навчання, самостійної роботи, пізнавальної та творчої діяльності, розваг. Не минули увагою соціальну мережу Facebook й українські вчені. Зокрема, розглядається цей сайт як допоміжний інструмент для зміцнення інтересів та пізнавальної діяльності академічної спільноти [2].

У цьому ключі варто відзначити той факт, що подібна ситуація на теренах вітчизняних Інтернет ресурсів була кардинально інша останніми роками. Так, згідно дослідження компанії Яндекс за 2012 р. безпосереднім лідером серед кількості аккаунтів в Україні був сайт ВКонтакте (рис. 1) [7].

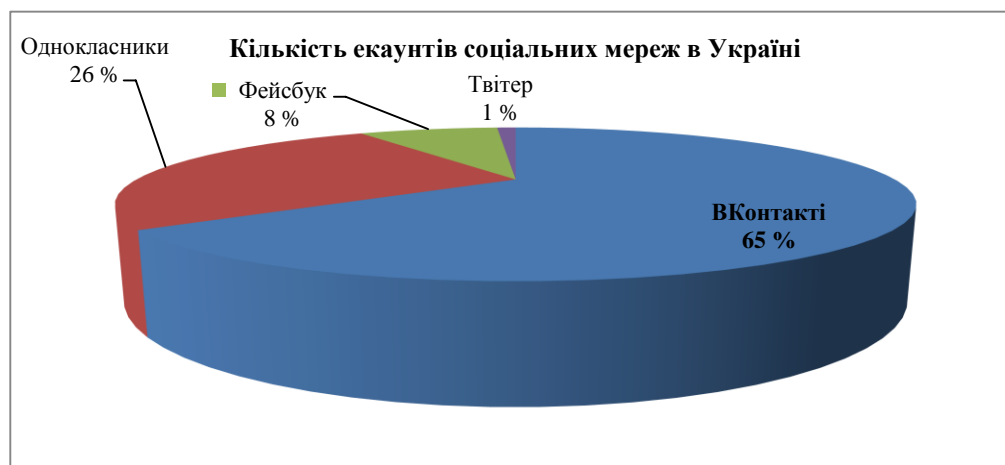

Рис. 1. Кількість акаунтів соціальних мереж в Україні

Згідно рис. 1, Facebook посідає передостаннє місце серед вітчизняних користувачів (8 % українців). Останніми роками ситуація значно покращилася, що свідчить про збільшення активності користувачів, зростання їхньої свідомості та орієнтації на західний ринок праці та освіти. Так, за даними аналітичного українського сайту з лютого по квітень 2016 р. кількість українських користувачів Facebook зросла на 400 тисяч, що свідчить про пришвидшення темпів росту в Україні, які в річному вираженні складають тепер 35–40 %, в порівнянні з 30 % в 2015 р. За останні 7 років – з квітня 2009 р. – аудиторія Facebook в Україні виросла у 85 разів (з 63 тисяч до 5,4 млн), що становить 12,8 % від загальної кількості користувачів соціальних мереж, що на 12 % більше, ніж за попередніми даними (за 2012 р.) [18].

З огляду на всі вищезазначені факти, варто підкреслити нагальність використання соціальних мереж в цілому, та сервісу Фейсбук зокрема, у роботі із студентством, оскільки цільовою аудиторією цих сайтів є саме молодь. Використання Інтернет мережі допомагає викладачам і студентам здійснювати дистанційне навчання, створювати закриті цільові групи для вирішення конкретних освітніх завдань. Існують групи різного педагогічного та наукового спрямування: 'Biology', 'Geology Rocks', «Інформаційні технології і засоби навчання», «Вчитель у соціальних мережах», «Освітні можливості за кордоном», «Аспірант UA», «Все для вчителя», «Освіта і наука» тощо [19].

5. Результати дослідження

Медіа-освіта, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, використання Інтернет-ресурсів та популярних соціальних мереж у роботі із студентською молоддю є невід'ємною частиною роботи сучасного вчителя вищого навчального закладу, та має наступні переваги:

- особисте спілкування між викладачем і студентом, студентами різних груп та курсів;
- зручне та успішне використання аудіо та відео записів;
- можливість швидко та вчасно ознайомлюватися із головними новинами сторінки, групи;
- використовуючи різні додатки та налашту-

вання, можливість ознайомлюватися із новим матеріалом, закріплювати вже здобуті знання;

- можливість цілодобового контакту між викладачем і студентом, між студентами, не залежно від наявності предмета в розкладі;

- можливість проведення опитувань для покращення навчального процесу;

- довгостроковий доступ до бази аудіо і відео файлів;

- доступний та зрозумілий інтерфейс соціальної мережі допомагає студентам швидше адаптуватися до предмету;

- можливість поєднання індивідуальних і групових форм навчання;

- колективна оцінка результатів навчання;

- звичне середовище та атмосфера для студентів;

- дешева або навіть безкоштовна матеріальна база, оскільки молодь користується соціальними мережами весь час і всюди;

- здійснення пошукового аналізу інформації;

- покращення комунікативних стосунків між студентами, їх згуртованість [20];

- набуття навичок самостійної організації роботи.

Варто також окреслити й деякі проблеми, з якими можуть зустрітися як викладачі, так і студенти, використовуючи соціальні сервіси з освітньою метою. В першу чергу, в Інтернет мережі молодь має велику спокусу переглядати сайти, додатки, інформацію невідповідного характеру. Також необхідно звернути увагу на можливість наразитися на нові залежності: інфоголізм (залежність від комп'ютера та Інтернету), ігроманія (залежність від комп'ютерних ігор), а також суспільні патології в мережі Інтернет (berbullying – цькування однолітками), Інтернет-педофілія, самогубства тощо [1].

Викладацький склад вищого навчального закладу також може зустрітися із рядом проблем:

- їх некомпетентність у використанні новітніх технічних засобів навчання;

- невисокий рівень мотивації;

- високий ступінь трудовитрат по організації та підтримці навчального процесу для викладачів;

- часта відсутність відкритого доступу до соціальних мереж з навчальних аудиторій;

- відсутність цензури в соціальній мережі [21].

6. Висновки

1. Медіа-освіта в структурі освітньої науки стає напрямом, який спрямований на формування культури спілкування людини з медіа, формування творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення;

2. Поняття соціальної мережі є широковживаним та багатограним, головною ознакою якої є здатність користувачів об'єднуватися в спільноти та невимуснено спілкуватися;

3. Особливістю використання соціальних мереж у освітній діяльності вищого навчального закладу є залучення молоді до участі у спільнотах та групах, які є інструментом взаємодії між студентами, викладачами та колегами, адже надають можливість об'єднуватися навколо розв'язання певного завдання, яке може виникнути під час навчального процесу, можливість самоаналізу, наявність можливості самонавчання за підтримки однодумців. В цьому ми і вбачаємо необхідність їх використання при роботі із молоддю.

Література

1. Мороз, О. О. Медіа-освіта у структурі освітології [Текст] / О. О. Мороз // Українсько-польський щорічник. Частина VI. Соціологія та культурологія освіти. – 2012. – № 1. – С. 117–119.
2. Архипова, Т. Л. Социальные сети как средство организации учебного процесса [Текст]: сб. науч. тр. / Л. Т. Архипова, Н. В. Осипова, М. С. Львов // Информационные технологии в образовании. – 2015. – № 22. – С. 7–18. – Режим доступу: http://ite.kspu.edu/webfm_send/809 doi: 10.14308/ite000516
3. Щербаков, В. О. Соціальна мережа для підтримки навчального процесу у ВНЗ [Текст] / В. О. Щербаков, Г. А. Щербина // Системи обробки інформації. – 2012. – № 8 (106). – С. 159–162.
4. Биков, В. Ю. Моделі організації систем відкритої освіти [Текст] / В. Ю. Биков. – К.: Атіка, 2008. – 684 с.
5. Светлорусова, А. В. Використання віртуальних спільнот для розвитку інформаційно-комунікаційних компетентностей старшокласників [Текст]: зб. наук. пр. / А. В. Светлорусова // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 5: Пед. науки: реалії та перспективи. – 2011. – № 28. – С. 212–216.
6. Черненко, В. О. Сучасний стан використання мережевих інформаційно-комунікаційних технологій у світовій педагогічній практиці [Електронний ресурс] / В. О. Черненко, Ю. В. Роменець // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – № 2 (22). – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/410>
7. Соціальні мережеві сервіси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/sdfghiuytfvbnm/>
8. Мінченко, О. Українці в соціальних мережах: нове дослідження від Яндексa [Електронний ресурс] / О. Мінченко. – 2014. – Режим доступу: <http://watcher.com.ua/2014/08/21/ukrayintsi-v-sotsialnyh-merezhah-nove-doslidzhennya-vid-yandeksa/>
9. Дущенко, О. С. Перспективи використання соціальних мереж в освіті [Електронний ресурс]: мат. III Всеукр. наук.-пр. конф. / О. С. Дущенко // Наукова молодь-2015. – К., 2015. – Режим доступу: http://internet-technologyeducation.blogspot.com/2016/05/blog-post_5.html
10. Гончаренко, С. У. Український педагогічний словник [Текст] / С. У. Гончаренко; ред. С. Головка. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
11. Number of Social Media Users Worldwide from 2010 to 2021 (in billions) [Electronic recourse]. – Available at: <https://www.statista.com/statistics/278414/number-of-worldwide-social-network-users/>
12. Pedagogika medialna I [Text]: podręcznik akademicki / B. Siemieniecki (Ed.). – Warszawa: PWN, 2007. – 337 s.
13. Кравченко, Т. А. Становление сетевой парадигмы в эпоху постнеклассической науки [Текст]: зб. наук. пр. / Т. А. Кравченко // Интеллект. Особистість. Цивілізація. – 2010. – № 8. – С. 121–129.
14. Лещенко, А. М. Социальные сети как механизм конструирования коммуникации в современном обществе [Текст]: автореф. дис. ... канд. филос. наук / А. М. Лещенко. – Пятигорск, 2011. – Режим доступу: <http://www.disserscat.com/content/sotsialnye-seti-kak-mekhanizm-konstruirovaniya-kommunikatsii-v-sovremennom-obshchestve>
15. Лобовікова, О. О. Соціальні мережі як феномен інформаційного суспільства [Текст] / О. О. Лобовікова, А. С. Мельников // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. – 2011. – № 5. – С. 154–160.
16. Данько, Ю. А. Феномен соціальних мереж у контексті становлення і розвитку мережевого суспільства [Текст] / Ю. А. Данько // Вісник Міжнародного Слов'янського університету. Серія «Соціологічні науки». – 2012. – Т. 15, № 1/2. – С. 53–59.
17. Qualman, E. Socialnomics: How Social Media Transforms the Way We Live and Do Business [Text] / E. Qualman. – Hoboken: John Wiley & Sons, 2009. – 288 p.
18. Мінченко, О. 5,4 млн. українців у Facebook: кількість користувачів в Україні почала рости швидше, ніж в 2015 році [Електронний ресурс] / О. Мінченко. – 2016. – Режим доступу: <http://watcher.com.ua/2016/04/25/5-4-mln-ukrayintsi-v-facebook-kilkist-korystuvachiv-v-ukrayini-pochala-rosty-shvydshe-nizh-v-2015-rotsi/>
19. Олексюк, Н. В. Використання електронних соціальних мереж у соціально- педагогічній роботі зі школярами [Текст] / Н. В. Олексюк, Л. В. Лебеденко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2015. – Т. 48, № 4. – С. 88–102. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/10440/1/1273-4811-1-PB.pdf>
20. Кучаковська, Г. А. Застосування соціальних мереж в навчальній діяльності студентів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://conf.iitlt.gov.ua/Images/Files/G_78_1417539443_file.Kuchakovska_Soc_78_1417539443_file.mereszi%20v%20navchanny_78_1417539443_file.docx
21. Івашнюва, С. В. Використання соціальних сервісів та соціальних мереж в освіті [Текст] / С. В. Івашнюва // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 2. – С. 15–17.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Заболотна О. А.
Дата надходження рукопису 23.05.2017*

Процько Євгенія Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра англійської мови та методики її навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, Черкаська обл., 20300
E-mail: janeprotsko@gmail.com